

DET KONGELIGE
ARBEIDS- OG SOSIALDEPARTEMENT

Statsråden

Arbeids- og sosialkomiteen i Stortinget
Stortinget
Postboks 1700 Sentrum
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

21/1323-

16. april 2021

Informasjon om regulering av alderspensjoner mv. i 2021

I tråd med budsjettavtalen mellom regjeringspartiene og Fremskrittspartiet har Stortinget i vedtak 16. desember om statsbudsjettet for 2021, bevilget midler for at alderspensjon under utbetaling fra folketrygden i 2021 skal reguleres med et gjennomsnitt av lønns- og prisvekst, men ikke høyere enn lønnsveksten. Videre har Stortinget i vedtak 619, fattet 16. februar 2021, bedt regjeringen i forbindelse med trygdeoppgjøret for 2021 legge inn en kompensasjon for trygdeoppgjøret 2020, tilsvarende differansen mellom dagjeldende reguleringsprinsipper og regulering som faktisk gjennomsnitt av lønns- og prisvekst.

Arbeids- og sosialdepartementet har arbeidet med å følge opp de nevnte vedtakene. Det har vært svært kort tid til disposisjon for å rekke nødvendige utbetalinger i årets trygdeoppgjør. I Prop. 126 S (2020–2021) er det fremmet et forslag om endringer i statsbudsjettet 2021 som følge av vedtakene. Videre har et forslag om endringer i forskrift 6. mai 2011 nr. 465 om beregning av lønnsveksten som skal benyttes ved regulering av grunnbeløpet og alderspensjon i folketrygden, vært på en kort høring. I høringsnotatet ble det i tillegg til endret regulering av folketrygdens alderspensjon, foreslått at den særskilte reguleringen i 2021 også skal gjelde offentlig tjenstepensjon under utbetaling. Det skyldes, som nevnt i proposisjonen, at offentlig tjenstepensjon er så tett integrert med alderspensjon fra folketrygden at det ikke er praktisk mulig at utbetalingen av offentlig tjenstepensjon ikke påvirkes av særskilte regler for regulering av folketrygdens alderspensjon under utbetaling.

Departementet har mottatt 22 høringsinnspill. Svarene som er mottatt, finnes på departementets nettsider: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing-forslag-til-ending-i-forskrift-om-beregning-av-lonnsveksten-som-skal-benytted-ved-regulering-av-grunnbelopet-og-alderspensjon-i-folketrygden/id2842035/> Jeg oppfordrer komiteens

medlemmer til å se på hørings svarene, og vil gjerne knytte noen kommentarer til enkelte av merknadene.

Mange av instansene er sterkt kritiske til den korte høringsfristen. Det har jeg stor forståelse for. Den korte høringsfristen ble satt for å kunne rekke en regelfesting av den nye reguleringsmåten før 1. mai 2021.

Det er ikke kommet motforestillinger til at endret regulering for 2021 reguleres i den nevnte forskriften.

LO kommune, LO stat, Unio, Akademikerne og YS har i en felles uttalelse påpekt at det er viktig å ha konsistens i pensjonssystemet, og de mener reguleringen Stortinget har vedtatt for 2021 også må gjøres gjeldende i alle pensjonsordninger som følger det samme reguleringsprinsippet som i folketrygden.

Arbeids- og velferdsdirektoratet mener den særskilte oppreguleringen for folketrygdens alderspensjon i 2021 også bør gjøres gjeldende for krigspensjon og gammel yrkesskadetrygd, for å sikre at også mottakere av disse ytelsene nyter godt av de særskilte reglene for regulering av alderspensjon fra folketrygden i 2021 og at denne merutbetalingen ikke samordnes bort.

Flere høringsinstanser påpeker at endret regulering for offentlig tjenstepensjon innebærer store systemendringer som det er stor usikkerhet om lar seg gjennomføre som normalt i mai. De ber departementet vurdere en felles utsettelse av tidspunktet for gjennomføringen av reguleringen for alle berørte parter. Jeg har forstått Stortinget slik at endret regulering er ønsket fra mai 2021, og har lagt til grunn dette i arbeidet som gjøres.

Flere høringsinstanser forstår forslaget slik at det skal gjelde en regulering for pensjoner med uttak før 1. mai 2020 som ble regulert i 2020 og en annen for de pensjonene som har sin første regulering i 2021. Dette er ikke tilfellet. Den særskilte reguleringen skal gjelde alle som mottar pensjon ved reguleringen i 2021. Det skal altså ikke gjelde noen differensiering ut fra uttakstidspunktet for pensjonen.

Statens pensjonskasse viser til høringsnotatet som sier at den særskilte reguleringen ikke skal gjelde for offentlig og privat AFP. De påpeker at offentlige tjenstepensjoner samordnes med privat AFP også etter 67 år. Dette betyr at ved samordning av pensjon med privat AFP vil Statens pensjonskasse forholde seg til alderspensjon under utbetaling som er regulert med særskilt sats og privat AFP som er regulert med ordinær sats og fratrukket 0,75 prosent. Dette vil medføre at sakene må manuelt håndteres. Videre påpeker de at for stortings-, statsråds- og sametingspensjoner som har kombinert brutto- og nettoppensjon, vil ulik regulering av brutto- og nettoytelsene etter 67 år medføre manuell håndtering både i 2021 og senere.

Pensjonistforbundet er sterkt kritisk til regjeringens forslag. De mener forslagene ikke følger opp Stortingets intensjon i tilstrekkelig grad. De viser til at forslaget legger opp til at pensjonen i 2021 skal reguleres som om pensjonene ble regulert med gjennomsnittet av lønns- og prisveksten allerede fra 2020, og at de anslagene som da lå til grunn i tidsrommet rundt trygdeoppgjøret 2020 skal benyttes ved beregningen av gjennomsnittet i 2020. Pensjonistforbundet mener dette er en unødvendig kontrafaktisk øvelse, og at det gir et dårligere resultat for pensjonsreguleringen enn om man legger det faktiske gjennomsnittet av lønns- og prisveksten i 2020 til grunn. De mener beregningen av kompensasjonen for trygdeoppgjøret i 2020 må benytte de faktiske tall for lønns- og prisveksten for 2020, og ikke gamle utdaterte anslag.

Pensjonistforbundets opplegg vil innebære at det gis mer enn dobbel kompensasjon for avviket mellom faktisk og anslått prisvekst for 2020. Det foreslås først å gi kompensasjon for hele avviket mellom faktisk og anslått lønnsvekst i reguleringen for 2021. Når det er et gjennomsnitt av lønns- og prisveksten som skal være avgjørende for reguleringen, kan ikke korreksjon fra avvik mellom forventet og faktisk lønnsvekst gis full effekt i reguleringen. I høringsnotatet har departementet derfor foreslått et regelverk der den delen av lønnsveksten som skyldes avvik i tidligere trygdeoppgjøret, på samme måte som anslag på inneværende års lønnsvekst, kun delvis slår ut i reguleringen ettersom det er gjennomsnittet av pris- og lønnsvekst som bestemmer reguleringen.

I tillegg til dette foreslår Pensjonistforbundet at man skal legge faktisk lønnsvekst til grunn i kompensasjonen for 2020. Når avviket mellom forventet og faktisk lønnsvekst inngår i samlet lønnsvekst som benyttes i reguleringen for 2021, kan man ikke samtidig legge faktisk lønnsvekst til grunn for kompensasjonen for 2020. Pensjonistforbundet foreslår altså en metode hvor man skal bruke TBUs någjeldende anslag for lønnsvekst på 3,1 prosent i 2020 til grunn for kompensasjonen for 2020, og at man i tillegg skal få full uttelling for dette avviket i reguleringen i 2021. Dette innebærer at man får langt høyere vekst i pensjonene enn det som følger av et gjennomsnitt av lønns- og prisveksten. Jeg mener derfor at Pensjonistforbundets forslag ikke bør følges opp.

Statistisk sentralbyrå (SSB) viser til at høringsforslaget gjelder (i) Årlig regulering av alderspensjon under utbetaling med et gjennomsnitt av lønns- og prisveksten, og (ii) Økning av minste pensjonsnivå, særskilt sats for enslige. Til det første elementet påpeker de at det kan ha budsjettmessige konsekvenser med tilsvarende betydning for ytelsene til pensjonistene dersom reallønnsveksten blir lavere eller høyere enn 1,5 prosent. Dersom reallønnsveksten blir en del høyere enn 1,5 prosent, vil ytelsene til pensjonistene, og dermed utgiftene for staten, vokse svakere med de nye retningslinjene sammenlignet med de gamle. Omvendt vil svakere reallønnsvekst enn 1,5 prosent gi sterkere vekst i ytelsene og statens utgifter enn med det gamle systemet. Det andre elementet i høringen følger av Stortingets vedtak om økning av minste pensjonsnivå, særskilt sats for enslige. SSB mener det er en klar svakhet at høringsnotatet ikke belyser de langsiktige budsjettmessige konsekvensene av Stortingets vedtak. De skriver at selv om tilleggene i stor grad fases ut med den gamle opptjeningsmodellen, vil effektene akkumulere seg til over 30 mrd. kroner. Videre påpekes

det at nivået på minstepensjonen selvsagt er en politisk vurdering, men at en eventuell ytterligere økning i minstepensjonen sammenlignet med de inntektsavhengige ytelsene vil bidra til å undergrave pensjonssystemet. En økende andel omfattet av minstepensjon/garantipensjon vil også svekke insentivene til arbeid både gjennom tidligere pensjonering og redusert arbeidsinnsats som yrkesaktiv.

I Prop. 126 S (2020–2021) framgikk det at endret regulering av offentlig tjenstepensjon vil gi økte utgifter i kommunesektoren, og at regjeringen ville komme tilbake med en vurdering av merutgifter i kommunene i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett. Samme problemstilling gjelder for offentlig tjenstepensjon i helseforetak. Jeg legger til grunn at kommunal sektor og helseforetakene selv gjør en vurdering av om endret regulering skal gjelde for offentlig tjenstepensjon på sine respektive områder.

Med hilsen

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Torbjørn R. Isaksen'.

Torbjørn Røe Isaksen